

Универзитет “Гоце Делчев”-Штип
Факултет за Медицински Науки

ПСИХОСОЦИЈАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА ДЕЦА ЗЛОУПОТРЕБЕНИ ПРИ ИНЦЕС И ПЕДОФИЛИЈА

Јордановски Јорданчо, Пешевска Борјанка, Данилова Марина,
Панова Гордана, Илиевски Владимир

Сексуална злоупотреба на деца

Кога дете се искористува за задоволување на сексуалните потреби на некоја возрасна особа која врши инвазија врз телесниот интегритет на детето и напад врз неговата слобода преку принудување, прелажување, заканување или вршење притисок за сексуално “освестување” или активност на детето.

Сексуалени злоупотребувачи

татко

маќеа или очув

роднина

сосед

пријател

воспитувач , учител, професор

непознат човек

Сексуална злоупотреба на деца

- ✓ сексуално допирање или галење од страна на возрасна особа со цел сексуална возбуда или задоволство
- ✓ изложување на децата на порнографски филмови и фотографии
- ✓ принудување на децата да позираат, се соблекуваат и се однесуваат на сексуален начин на филм или во живо
- ✓ излагање на детска или возрасна голотија
- ✓ намерно прикажување на полов орган или сексуален акт пред дете
- ✓ мастурбирање пред детето или вклучување на детето во мастурбацијата
- ✓ пенетрација
- ✓ сексуален однос со дете- орален, анален или вагинален
- ✓ сексуално искористување- проституирање
- ✓ силување или обид за силување

Причини за сексуална злоупотреба на деца!!!

- Децата се немоќни и зависни.
- Им веруваат на возрасните и ги слушаат, бидејќи така ги учиме.
- Децата по природа се љубопитни во однос на нивните тела.
- Недоволно или воопшто не се информирани за својата сексуалност и своите права.

Експертите велат дека лесната достапност до материјали со порнографска содржина, филмовите и неажурноста на службите за превенција, се главна причина поради која расте бројот на силувања. Тие уште посочуваат дека развојот на порно-индустријата и достапните интернет-видео клипови, во кои тинејџерки облечени како ученички имаат сексуални односи со мажи неколку пати постари од нив, се исто така голема причина за силувања.

ПЕДОФИЛИЈА

Педофилија (грч. paídos-дете + fileo-сакам,љубам) е сексуална настраност т.е. сексуална склоност на возрасна особа кон деца во предпубертетска возраст или тоа е сексуална перверзија која се карактеризира со сексуална желба на возрасни кон деца.

ИНЦЕСТ

Инцест или родосквернавење е интрафамилијарна сексуална злоупотреба на дете во која виновникот е возрасна особа која е во сродство со детето, дали крвно или преку брак.

Најчесто забележани случаеви на инцест е брат-сестра, татко-ќерка и очув-ќерка инцест.

Пример за инцест:

“Роден сум силувач...”

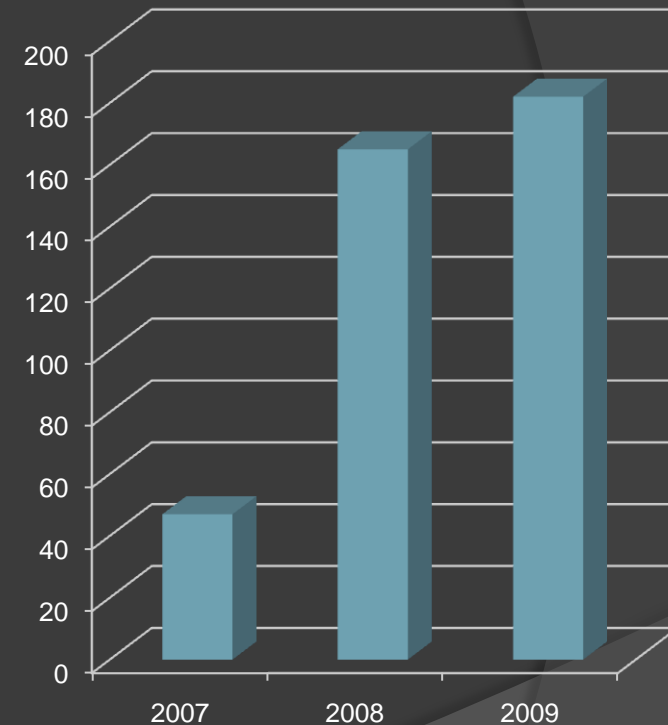
73-годишниот Josef Fritzl , 24 години ја држел во заробеништво својата, сега, 42-годишна ќерка Elizabeth Fritzl. Во тој период сексуално и физички ја злоупотребувал својата ќерка , а таа му родила 7 деца. Крајот на оваа брутална приказна е ставен на 27-ми Април, 2009 година со ослободување на Elizabeth, а апсење на Josef Fritzl.

Австрискиот монструм Josef Fritzl

СТАТИСТИКА:

година	Број на пријави за злоупотреба (физичка, психичка и сексуална)	процент
2007	47	13,43%
2008	165	39,19%
2009	182	48,28%
разлика 2007/08	118	25,75%
разлика 2008/09	17	9.09%

Табела бр.1 Процентуална застапеност на пријави во последните три години во Првата детска амбасада во светот “Меѓаши”

Графикон бр. 1
Графички приказ на табела бр. 1

СТАТИСТИКА:

Сексуални деликти	2007	2008	2009
Полов напад врз малолетник	53	52	
Задоволување полови страсти пред друг	1	11	
Подведување и овозможување полови дејствија	4	9	
Родосвернавење (инцест)	1	3	
Прикажување порногравски материјал на малолетник	2	3	
Посредување во вршење проституција	0	3	
Обљуба со злоупотреба на положбата	0	2	
Вкупно :	61	83	
Разлика :	22 (31%)		

Табела бр. 2 Табеларен приказ на извештајот за сексуална злоупотреба на деца во последните три години од МВР.

Категории на сексуални деликти во 2009	Вкупно :	%
Сексуална злоупотреба/ педофилија	20	5,31
* од родител (роднина)	10	2,65
* од близок (познаник)	1	0,27
* од непознат	9	2,39
Подведување на проституција (на деца)	3	0,8
“Љубовни” врски на малолетник-возрасен	10	2,65

Табела бр.3 Сексуални деликти како дел од табелата и годишниот извештај за 2009 година “Распределба на пријавените случаи според категоријата на проблемот на децата во Р.Македонија”.

- ❖ Статистиката покажува дека 1 од 4 девојчиња и 1 од 5 момчиња пред својата 18 – та година искусуваат некаков облик на сексуално злоупотребување.
- ❖ Околу 75% се злоупотребени од личности кои ги познаваат и им веруваат.
- ❖ Истражувањата спроведени во Македонија покажуваат дека 2-3 деца седмично стануваат жртви на сексуална злоупотреба.
- ❖ Околу 15-25% жени и 5-15% мажи биле сексуално злоупотребени како деца.
- ❖ Силувања се случувале и порано , но со помала зачестеност, затоа што патријархалното воспитување на луѓето од Балканот не дозволуваат обелоденување на тој грозоморен чин.

Деца жртви на сексуална злоупотреба!!!

ЗНАЦИ

- чести поплаки на физички тегоби: главоболки и болки по цело тело.
- уринарни инфекции.
- претерано капење или пак запоставување на хигиената.
- растројства во исхраната.
- растројства во спиењето.
- страв или аверзија од одредени лица или места.
- враќање кон помладо, по бебешко однесување.
- бегање (од дома на пример).
- депресија и повлеченост.
- невообичаена агресивност.
- злоупотребување на алкохол и дрога.
- дисциплински проблеми.
- деликвентски дејствија.
- анксиозност.
- училишни проблеми.
- ниска самоверба.
- самодеструктивно однесување.
- обид за самоубиство.

Деца жртви на сексуална злоупотреба!!!

СПЕЦИФИЧНИ ЗНАЦИ

- копирање на возрасно сексуално однесување.
- перзистентна сексуална игра со други деца, со самите себи, со играчки.
- прикажување на сексуално знаење, преку говор или однесување, кое е над она нормално за нивна возраст.
- необичаени сексуални интереси или пак целосно избегнување на се што е сексуално.
- траги, индиректни коментари или изјави за злосторството.
- наобјаслива болка, отоци, крварење или иритации на устата, гениталниот или аналниот предел, сексуално преносливи инфекции.
- видливо сексуално самозадоволување.

Деца жртви на сексуална злоупотреба!!!

НАЈЧЕСТИ ЧУВСТВА

ЧУВСТВА	ПРИЧИНА
СТРАВ	од злоставувачот, од предизвикување проблеми, од губење на значајни возрасни, од тоа да бидат “различни”, тоа да бидат земени од дома.
ГНЕВ	од злоставувачот, од други возрасни околу нив кои нема да ги заститат, од нив самите (чувство дека предизвикале неволја.)
ИЗОЛАЦИЈА	затоа што “нешто не е во ред со мене”, се чувствуваат сами во нивното искуство, имаат потешкотии да зборуваат за искуството.
ТАГА	заради губење на дел од себе, заради брзо ратстење, затоа што биле изневерени од страна на некој кому му верувале.
ВИНА	затоа што не успеале да ја спречат злоупотребата, заради “кажувањето”-ако кажеле, заради чувањето тајна-ако не кажеле.
СРАМ	заради што биле вклучени во едно такво искуство, заради начинот на кој нивното тело одговорило на злоупотребата.
КОНФУЗНОСТ	затоа што можеби сеуште го сакаат злоставувачот, затоа што нивните чувства постојано се менуваат.

Деца жртви на сексуална злоупотреба!!!

- ❑ Некои од децата-жртви малтретирањата ги доживуваат како игра, некои како непријатен настан, а некои го доживуваат многу трауматично и со последици. Кај многу од децата откако ќе бидат сексуално злоупотребени се јавува чувство на вина и мислат дека тие се причината.
- ❑ Многу се чувствителни во однос на тоа како возрасните го изразуваат шокот, сомневањето, гадењето од слушањето. Можат да станат агресивни, да изразуваат срам или повеќе да несакаат да зборуваат.
- ❑ Преплашени се. Можеби очекуваат дека заради исповедта да им се случи нешто страшно, но немаат претстава за вистинските последици.
- ❑ Може да се најдат под притисок, да негираат се или да не ја прифатат соработката ако:
  - * станат свесни дека сторителот (кому предходно му верувале) би можел да оди во затвор.
  - * дека постои можност семејството да се распадне.
  - * за да се заштитат од евентуални малтретирања дома.

Деца-жртви на ИНЦЕСТ !!!

- ❖ Децата жртви на родосквернавење, по обелоденувањето остануваат сами на себе, во уште покомплицирана семејна ситуација.
- ❖ Обично остануваат со другиот родител кој понекогаш не сака да се соочи со вистината и да го признае насилството, па поради најразличните проблеми, манифестира насилно однесување сакајќи да го казни сметајќи го како причина за новонастаната ситуација во семејството.
- ❖ Кај детето жртва се мултиплицира почетниот проблем соочувајќи се со низа нови сериозни проблеми меѓу кои сослушувањата лице во лице со злоставувачот, кои ја прават траумата уште подлабока.
- ❖ Наместо да биде охрабрено за тоа што не молчи, детето станува осудено за својата искреност отфрлено е од семејството и стигматизирано од средината во која живее.
- ❖ Не можејќи да се справи со целата ситуација, траумата ја закопува длабоко во себе, загрижено е за иднината на целото семејство, дури и за родителот силувач дали тој ќе оди во затвор или не.
- ❖ На крајот детето ја повлекува изјавата!

Психолошко-психотерапевстски приод и третман на децата-жртви на сексуална злоупотреба!!!

- I. Основни ставови на стручното лице во работа со деца-жртви :
  1. **Хуманистички став** – целосно и безусловно почитување и прифаќање на детето/клиент такво какво што е т.е. оригиналноста на детето.
  2. **Демократско-релационен став** – стручното лице воспоставува еднаквост во односот и постапува како со рамноправен на себеси.
  3. **Симпатија / Емпатија** – емпатија е целосно вживување со моменталните доживувања и состојби на децата/клиенти со благи и сочувствителни споделувања. Додека симпатија е покажување благонаклонетост и желба за разбирање на клиентот, поддржување и сл.
  4. **Релационо-активен став** – следење на клиентот преку воспоставување релација со целосно активно психофизичко учество и присуство.
- II. **Облици на работа со деца-жртви :**
  1. **Индивидуален** – поединечна работа со секое дете/клиент преку т.н. ЈАС-ТИ РЕЛАЦИЈА во која се почитува дискретноста и анонимноста на клиентот, како и интегритетот на секоја индивидуа посебно.
  2. **Групен** – работа во терапевтско-развојни третмански групи до 12 деца. Многу значајно за третманот на детето е групната динамика и анализа. Групите се претежно хомогени (ист пол, иста возраст и сл.).
  3. **Социјален** - работа со поширок опсег на популација, со групи од 30-40 деца/клиенти или потенцијални жртви, преку едукација, дискусија и сл.

Психолошко-психотерапевстски приод и третман на децата-жртви на сексуална злоупотреба!!!

III. Техники и начини на постапување на стручното лице со децата :

Телесни техники :

1. **Телесен став** – телесно држење на одалеченост од 1-1,5 m, исправен став на телото со благо наклонување кога се изнесува осетлив материјал.

2. **Гестикулација и мимика** - умерена гестикулација со раце која треба да биде складна со говорот, ставот и емоциите на клиентот и стручното лице. Мимиката (фасцијалната експресија) треба да биде прикладна, а особено е важен контактот со очи, благата насмевка и климањето на главата.

3. **Допири** – потребно е да се избегнуваат посебно во работа на хетеросексуални релации, заради опасноста од поинакво толкување на работие и создавање на трансвер.

4. **Активно слушање** - целосна насоченост кон клиентот, давање афирмација и подршка со целосно прифаќање на чувствата и материјалот кој го изложува клиентот, следење на невербални знаци, не –прашување.

5. **Играње улоги и социодрама** - играње различни улоги на важни особи од животот на клиентот, преку кои детето ќе направи експресија на доживувањата и ќе стане свесно за истите, притоа ќе ги осознае чувствата и ставовите на улогата и така ќе доживее олеснување и нови видици.

Пр. Замовете го детето да ја игра улогата на таткото или мајката кои го злоупотребуваат, нека биде потоа во силна особа која ги одбива и сл.

Како со дете кое е сексуално злоупотребено?

- ✓ бидете присутни
- ✓ бидете отворени
- ✓ бидете трпеливи
- ✓ креирајте доверба
- ✓ почитувајте граници, не се приближувајте многу и не допирајте
- ✓ имајте медиум за комуникација (да се црта, работи со глина и сл.)
- ✓ користете играчки кои детето ги сака и му се значајни.
- ✓ повикувајте во контакт преку говор, говорете, повикајте да говори.

~~Pedofilia~~

Превенција!!!

Превентивни чекори:

- ❑ пред се превентивно е да се зборува со детето за области од сексуална природа. Да се постигне отворен дијалог без претерување.
- ❑ почит кон телото на детето во слисла истотот да не се удира, затоа што тоа може да ја намали довербата во сопственоста на своето тело.
- ❑ почит кон независноста на детето (само да се облекува, мие и сл.)
- ❑ воведување на настава во основното и средното образование каде педагозите и психолозите би го запознале детето со поимот злоупотреба.
- ❑ сексуалното образование како фактор е доста важно за идентификување на сторителот, но по извршеното злосторство.
- ❑ образување на населението и стимулирање да ги кажат своите загрижености, особено за девојчињата.
- ❑ Ако детето има активно учество во училиштето со целодневен престој, потребна е посебна предпазливост.
- ❑ Пријавување на виновникот од страна на детето во полиција или на СОС телефоните и известување на најблиските.

Превенција!!!

На што треба да ги научиме децата :

- јасно и гласно да му кажат “не” на оној/онаа кој/а се обидува да ги загрози.
- во опасност да побегнат до најблиското сигурно место.
- да побараат помош од возрасни лица во кои имаат доверба.
- да бидат секогаш на сигурна одалеченосткога разговараат со непознати луѓе.
- никогаш да не прифаќаат подароци, ветување, понуди за услуга која од нив бара влегување во автомобили или стан на непозната особа.
- јасно да разликуваат добри од лоши тајни.
- ако непознато лице ги фати, да се обидат да го збунат со удирање поосетливи делови на телото (препони, потколеница, горен дел од стпалото) да му ја тргнат раката од устата со силно повлекување на малиот прст во спротивен правец.
- ако позната возрасна личност ги збунува со своите барања, особено ако бара тоа да остане “наша мала тајна”, за тоа никако не смеат да молчат, туку мораат да им кажат на возрасните на кои им веруваати да им зборуваат за тоа се додка тие тоа непочнат да го сваќаат сериозно.